

Pædagogisk nyhedsbrev. Julen 2014

Faktisk ligger der et halvt pædagogisk nyhedsbrev, skrevet i dagene op til jul og med den provokerende titel: *Nej – børn er ikke mennesker!* Teksten blev imidlertid ikke gjort færdig og i juledagene var der et andet projekt der tog over. To e-bøger blev det til. Ikke at jeg har skrevet teksten til disse, for det har jeg ikke. Jeg har kun gjort dem klar til at blive læst på diverse elektroniske dimser.

For den, der ikke interesserer sig for teknologi, må jeg hellere komme med en lille forhistorie. Der findes forskellige måder at udgive tekst til skærlæsning. Mest simpelt er det selvfølgelig at lægge teksten som et almindeligt tekstdokument, eksempelvis i Word-format. Dette ville alle imidlertid kunne kopiere og kunne skrive i, hvilket ikke er så praktisk for et tekst beregnet til udgivelse.

Så kunne man selvfølgelig lægge teksten på en hjemmeside og flere danske forlag udgiver faktisk fagbøger på denne måde. Uheldigvis bliver man ikke ejer af disse i-bøger, som de kaldes, men man lejer den i en periode. Flere bøger til brug i skolen om ungdomsuddannelserne findes som sådan. Jeg vil imidlertid nødig arbejde med en bog, som jeg har mulighed for at skrive noter i, direkte i forbindelse med teksten og så se bog og noter forsvinde når jeg forlader uddannelsen. Det er simpelthen ikke godt nok!

Så kan man jo forestille sig at en bog udgives som pdf. Der er faktisk en del bøger, også fra danske forlag, der kan købes som pdf. Dette har den fordel, at udgiveren kan sætte et digitalt fingeraftryk i bogen og sikre, at den ikke kan videregives til andre – med mindre man altså fjerner dette fingeraftryk. Dette er ganske simpelt – men ikke noget som man i god tro kommer til at gøre. Det er altså kriminelt. PDF-bøger er imidlertid ikke altid anvendelige. Jeg har læst et par stykker på min iPad. Den ene var en roman og det var afgjort en god oplevelse. Den anden var imidlertid en fagbog og her manglede jeg muligheden for at at skrive noter – eller blot sætte streger i bogen. Det kan gøres, men desværre ikke særlig let.

Der er imidlertid to formater, der tillader dette. Det ene format er åben og kan læses af alle, det andet er lukket og kan kun læses på iPad og nyere Mac-computere.

Lad os starte med det sidste. Det letteste er at følge dette [link](#) og spole 10 minutter ind i filmen. Apples tekstbøger er ganske fantastiske, de er meget lette at lave – men de kan altså kun læses på Apples egne enheder. Den bog jeg bruger som grundbog på mit hold i *Lærerens Grundfaglighed* i år er af denne type. En bog der er interaktiv og som man kan skrive og gemme sine noter i. Og så forsvinder hverken bog eller noter, med mindre du smider den ud.

Lidt vanskeligere er det at arbejde med det åbne format – EPUB. Til gengæld kan man læse EPUB på alle computere og tablets. Dette format kan, i lighed med Apples, indeholde lyd- og filmarkiver og også her er det muligt at skrive noter, der gemmes sammen med bogen. Men bogen er langt sværere at lave.

Jeg har her i juleferien lavet to EPUB bøger, hvor jeg har benyttet en ny teknologi. EPUB er i sin grundform egentlig en hjemmeside, som er komprimeret og lagt på computeren og altså med mulighed for at tilføje noter. Hjemmesiden har den fordel, at den tilpasses skærmen, men billeder og tekst vi så flytte sig i forhold til hinanden på forskellige skærmstørrelser. Nu er det imidlertid blevet muligt at lave EPUB med et fast layout, hvilket gør formatet mere velegnet til fagbøger.

Jeg skal her efter jul arbejde med begrebet *modernitet* på mit LG-hold. Hertil bruger jeg fem forelæsninger som Anthony Giddens holdt i 1999. De fem forelæsninger ligger både som tekst og som lydfil på BBC's hjemmeside. Lydfilen er dejlig at have med i bilen eller toget, mens teksten selvfølgelig kan skrives ud så man kan gøre noter i den. Jeg valgte imidlertid at samle det hele i en EPUB, så man både kan høre, læse – og gøre sig sine noter i selve teksten.

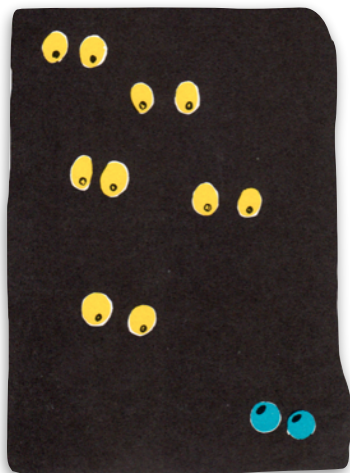

Er det lovligt? Ikke hvis jeg lægger det offentligt, men da både tekst og lyd er frit tilgængeligt, så går det nok at lave en udgave til sig selv – og sine studerende. Filmen efter teksten viser hvordan bogen tager sig ud på en iPad.

Men EPUB kan mere!

For nogle år siden så jeg første gang en bog, hvor teksten blev læst op samtidig med at de enkelte ord blev fremhævet. Dette er en vanskelig proces – hvorfor jeg selvfølgelig har måtte prøve det.

Endnu engang valgte jeg en tekst, som jeg i hvert fald ikke må videregive. Denne gang faldt valget på Egon Mathiesens *Mis med de blå øjne*.

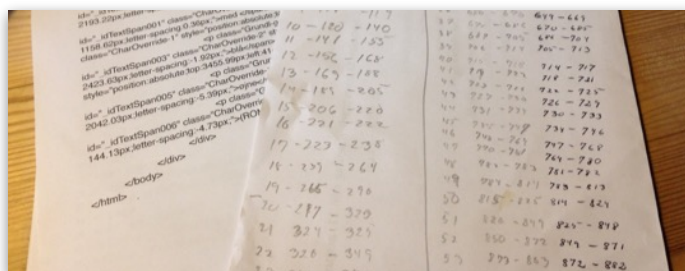

Teksten står centralt i dansk børnelitteratur og her i hjemmet. Et helt år var denne roman fast godnatlæsning for vores ældste søn, hvorfor det også er helt sikkert er den tekst jeg har læst flest gange. Et er imidlertid at læse teksten højt for et barn, det kan jeg sagtens, men at læse den højt på en måde så teksten flyder, samtidig med at det skal gøres så klart og langsomt at man kan nå at fremhæve ordene Det er meget vanskeligt – og det lykkedes ikke for mig.

Det rent tekniske lykkedes til gengæld, om end det var svært og tog lang tid – meget lang tid.

Den indtalte tekst skulle deles op i ord og den skrevne ligeså. Så skulle disse forbindes og det viste sig at være helt umuligt at få til at virke hvis man havde byttet op på et “ og et “ i den xhtml-tekst som ligger inde bag ved. Og så er bogen ikke et dokument men tre – for hver side. Det første viser siden på skærmen, det andet indeholder lyden og det tredje styrer fremhævelsen af de enkelte ord. Teksten indeholder forresten 974 ord, hvis nogen skulle være interesseret, og

der skal være styr på hvert enkelt. Mange udskrifter og lidt håndskrevne noter var nødvendig under arbejdet.

Hvorfor bruge sin juleferie på den slags?

Primært fordi jeg er et nysgerrigt legebarn, der ikke er tilfreds med at se at noget kan lade sig gøre. Jeg må også vide, hvordan det fungerer. Men selvfølgelig også fordi jeg er lærer og kan se nogle muligheder i en sådan teknologi i en verden hvor børn helt naturligt vælger det lette og underholdende frem for den mere besværlige løsning, selv at lære den færdighed læsning er.

Og så har jeg altså lært noget igen! Skulle man starte eget forlag? Skolen er fuld af teknologi og de danske forlag tør ikke levere bøger til de nye teknologier.

Jeg sagde det til det hold vi have til læremiddeldesign og entreprenørskab for nogle år siden og jeg mener det stadig. 50 – 100 dygtige lærere kan lægge de store forlag ned på to år – med mindre forlagene altså ændrer pris- og udgivelsespolitik.

Se hvorledes bøgerne ser ud på iPad.